Universitätsbibliothek Paderborn

Compendivm Concertationis, Hvivs Secvli Sapientivm Ac Theologorum, super erroribus moderni temporis

Bundere, Jan van den

Venetijs, 1548

De hæresi & hæreti[cis]. ti. 33

urn:nbn:de:hbz:466:1-36077

Visual Library

DE HAERESI, ET HAERETICIS.

TITVLVS XXXIII.

TITVLVS I.

RHET. QVos errare aſſerunt, facilè eis notam hæreſis impingunt Theologi.

THEO. *Omnis hæreſis error eſt: ſed non oĩs error, hæreſis nomen habet. Error nanq; circa oẽm artẽ, aut ſcientiã uerſa natus eſt. Hæreſim uerò errorẽ circa fidẽ nũcupamus. Nec oĩs circa fidẽ errãs hæreticus eſt cẽſendus, niſi pertinax ut habetur. 24. q. 3. c. dixit. Quapropter Cypria. credẽs ſchiſmate baptizatos eſſe rebaptizãdos. hæreticus nõ. Paratus enim erat cedere potiori ratione docente: ut h Augu. lib. 2. contra Donatiſtas cap. 2. Et principium co cilij Carthaginen, docet.* Articulus 2

RHET. Concertatio cum hæreticis plerumq; magis de terminis, quàm de re ipſa eſt.

THEO. *Hoc aſſerunt hæretici, ut ſimplicium corda facilius illa queent. Cum. n. Gothi Imperatori Valenti iam eſſent fœde re iuncti, putabat Imperator fœdus ſtabiliri ſi dogmat quoq; cõcordiam retinerent Gothi. Qui cum dicerent ternã ſe mutare nõ poſſe doctrinã, ait Eudoxius Arria inter eos certamen eſſe uerborum, nõ differentiã dogm ut habet hiſto. tripar. lib. 8. cap. 13.* Artic. 3.

THEO. Quos tu hæreticos uocas, clarè ſuam fidẽ pro fitentur, & eam catholicam: quapropter hæretici non ſunt cenſendi.

RHET. *In genere quidẽ uidentur tenere fidẽ catholicam: ad pa ticularia uerò & ſpecialia deſcẽdere formidoſi recuſant, cẽtes ſeſe nõ uelle ingredi quæſt. inutiliũ palæſtrã, aut in certamen, Reuera timent ſuos dolos diſcuſſione deprehẽ*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dicit enim Tert. aduerſus Valētinianos. Hæretici nihil magis curant quam occultare quod prædicant, ſi tamen prædicant, qui occultant. Sic Paulus Samoſatenus ſuam hæreſim nunc occultare, nunc diſsimulare conabatur: ſed frequenti tractu et aſsiduis diſputationibus denudabatur: ut habet hi. eccl. li. 7. cap. 25.

Arti. 4.

RHET.

Non eſt magnæ artis calumniam ſtruere in innocentes.

THEO.

Non calumniam ſtruo hæreticis, ſed ueritatē loquor, libet noſſe argutiarum ſuarum ſtrophas? In primo congreſſu quaſi fugæ præſidiū arbitranies, negatiuis ſe tuētur: ut quicquid dixerint uel egerint, inficientur: quemadmodum Ioā. de Vueſalia inquiſitus ab epiſcopo Maguntino: quæ ſcripſit, negauit: donec ei codex per manum ſuā conſcriptus, produceretur, quem tunc coactus eſt recognoſcere.

Dehinc tergiuerſationibus certamen ineunt, ut non niſi docti & in eorum uerſutijs exercitati, eos ualeāt deprehendere. Narrat. n. Augu. lib. 2. contra duas epiſt. Pelagij, qūo Cœleſtius Pelagiana hæreſi infectus purgās ſe corā Innoc. papa dixerit. Damno eos qui dicunt peccatū Adæ ipſi ſoli obfuiſſe, & non generi humano. Damno inſuper dicentes ꝙ infantes nuper nati, in eo eſſent ſtatu, in quo Adam fuit ante peccatum. Hanc audiens Innoc. confeſsionem, exiſtimauit eum ſentire ſecundum eccleſiæ fidē, quod Adam traduxiſſet peccatum originale in poſteros. Quodq́; egeant infantes baptiſmate ad tollendū originale peccatum. Ipſe uerò Cœleſtius cum in ſua ſe recepiſſet conuenticula, liberius loquens, ait. Adam obfuit generi humano, ſolū dando inobedientiæ exēplum: non autem originis peccatum in poſteros transfundēs. Dixitq́; infantes abluendos baptiſmate ſa-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cro, non ut diluatur peccatum originale (nam illud nullum eſſe putauit, ſed ut conſequi ualeant regnū cœlorum, propter domini ſententiam, qua ait. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & ſpiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei. De eorum cōcinnatis obſcuritatibus uide Irenæū aduerſus hæreſes cap. 15. &c. & ſuprà ti. 4. art. 12. Sic & Pelagius ait: hominē poſſe ſine peccato eſſe, præcepta Dei implere, & mereri uitam æternā, (non tamen ut maledici in me calumniantur) ſine Dei gratia. Quibuſdam uiſum eſt ſatis planè mentem ſuam explicaſſe. Dum aūt requiſitus eſt: Quænam ſit illa gratia, ait, ꝙ dominus nos talis naturæ creauerit: nempe præter omne noſtrū meritum. Non autem confeſſus eſt ut catholici, ſcilicet ꝙ per ſingula opera Dei gra- nitamur, & regamur eius auxilio. Cuius errorem confutat Hierony. epiſt. 13. & 15. part. 1. Contra quem Pelagiū conuocatum fuit conciliū Carthag. 218. Patrum. Hieron. quoq; de Praga cū impingeretur, ꝙ aſſeruiſſet panē manere poſt conſecrationem Euchariſtiæ: Verū eſt, inquit, apud piſtorem. Attamen reuerà, illius fuit ſectæ ut diceret in Euchariſtia poſt conſecrationē remanere ſubſtantiā panis. Et Valden. interrogati utrum in ſacramento altaris eſſet corpus Chriſti, dixerūt ꝙ ſic, propter domini uerbum dicētis Hoc eſt corpus meum. Vbi autem urgebantur, dixerunt ibi eſſe corpus Chriſti, non in ueritate, ſed in figura: ſicut Ioā. fi- Helius. Quod, n. in cœlo eſt uerum Chriſti corpus, in alio loco ſimul eſſe non poſſe opinati ſunt. Eodem modo omnia inuoluta, adumbrata, & miſta proferunt hæretici, ut nō facilè eorum ſententia innoteſcat. Inde dolis inſidiantur: quemadmodum Arrius percontatus ab Imperatore, ſi decreta concilij Nicæni uellet ſeruare: Ille nihil moratus, repente ſu-

ſcripſit. Cumq; Imperator illi iuſiurandum inferret, mox iurauit ſe credere quod ſcripſerat. ſ. ſectam ſuã, quam in carthaſcripſerat, & ſub ala ſua occultatim tenuerat, & ſe iuraſſe uerũ credidit: licet Imperator de ſubſcriptione Nicæni concilij inquiſiſſet. Hunc dolum habes in hiſt. trip. lib. 3. cap. 10. Simili dolo uſus eſt, ut eccleſiæ poſſet reconciliari, fidemq; ſuam his uerbis confeſſus eſt. Credo in Deum patrem omnipotentẽ & dominum Ieſum Chriſtũ filium eius, qui ex Deo ante ſecula natus eſt, qui uenit, & carnẽ aſſumpſit: ſubintulit. Si non hæc ita credimus atq; ſuſcipimus, uerè patrem, & filium, & ſpiritum ſanctum, ſicut omnis catholica eccleſia, & ſanctæ edocent ſcripturæ quas per omnia ſequimur: iudex noſter erit Deus. Quapropter iubeas nos unire matri eccleſiæ, quæſtionum & ſuperfluitatibus inquiſitionum ſublatis. Quibus uerbis exiſtimabat eum uerè nobiſcum ſentire de filio Imperator. Confeſſionemq; ad epiſcopos Hieroſolymis congregatos miſit examinandam: ſed Arriani interim eum ad cõmunionem ſuſceperunt, & alios contradicentes in fugã pepulerunt: ut habet hiſt. eccl. lib. 19. cap. 9. & trip. lib. 3. cap. 6.

Voluit. n. Arrius ſubmoueri quæſtiones & inquiſitiones, ne compelleretur nobiſcum fateri Homouſion, hoc eſt eiuſdem ſubſtãtiæ, ſiue conſubſtantialem patri filiũ. Quem aſſeruit eſſe ſolũ patri ſimilem, non ſecundum ſubſtantiam, ſed ſecundum uoluntatẽ, (quod græci Homouſion dicũt, & ex non extantibus factum: & per conſequens creaturam, ut habet hiſt. trip. lib. 5. ca. 34. & 42. &c. Cumq; hac calliditate Imperatorem circũueniens, iuberetur recipi in cõmunionem Arrius, præſumptiones eius iudicia Dei ſunt ſecuta. Nam cũ egreſſus ex Imperiali aula conſpicuus appa-

reret in Conſtantinopolitana ciuitate iuxta locum, qui dicitur Conſtantini forũ, compulſus eſt ire ad ſeceſſum: ubi cum inteſtinis ſpiritũ emiſit, ut dicitur in hiſt. tripar. li. 3. ca. 10. Pari fraude Orientales in Latinos machinati ſunt apud congregatos patres Ariminij, proponentes eis quid magis uellent colere, & adorare, Homouſiõ, an Chriſtum? Latini patres uirtutem Homouſion non intelligentes, dixerũt ſe Chriſto credere, non Homouſiõ: Quapropter Homouſiõ quaſi ignoratum, & à ſcripturis alienum auferri de fidei expoſitione decernunt, cõmunionemq́; ſuã hæreticorum ſocietate cõmaculant: ut habet hiſt. eccle. lib. 10. ca. 14. Quam fraudem cum aduertiſſet concilium Ariminenſe, ſcripſit ad Conſtantinum Imperatorẽ, aſſerens eam tenendã fidem, quæ in Nicæna Synodo decreta fuerat: ut dicit hiſt. tripar. lib. 5. capi. 21. Nec minori aſtutia circũuenti ſunt quidam ſimpliciores. Conuenerunt quidã Arrianorum epiſcopi in ciuitatem Thraciæ, nomine Nicem, ubi ſymbolum quoddã Arrianæ perfidiæ ediderunt, quod ſimpliciorum auribus obijcientes, dixerunt eam eſſe fidem, quæ ab uniuerſo concilio in Nicæa ciuitate edita fuerat. Hi uerò propter ſimilitudinem nominis Nicænum ſymbolum arbitrantes, tali ſurreptione decepti ſunt: ut habet hiſt. tripar. lib. 5. ca. 25. Dicitur præterea in hiſt. eccle. lib. 4. cap. 25. quod Modeſtus omnes deceptiones Marcionis, & fallacias, recto quo uelabantur nequitiæ tegmine, denudauit. Nec minus doloſus æquiuocationes emittunt. Eudoxius. n. epiſcopus Antiochenus cũ ſederet in ſede ſanctæ Sophiæ Cõſtantinopolitanæ, hanc uocẽ protulit. Pater Aſebis. Filius Euſebis. His uerbis prolatis turbatur populus. Iſta. n. duo uerba diuerſos habent intellectus. Aſebis enim dicitur & impius, et ſine cultu. Euſebis dicitur et pius

& bene colẽs. Nolite (inquit Eudoxius) turbari. Pater Aſebis eſt, quia nullum colit. Filius aũt Euſebis eſt, qui colit patrem, quo dicto cum riſu ſedata eſt turba, ut dicitur in hiſt. trip. lib. 5. cap. 39.

Mendacijs quoq; frontoſi ſe munire non uerentur, quẽadmodum Polychronius Monachus dixit in ſexta Synodo Conſtantinopolitana, actione. 15. ſibi reuelatum fuiſſe unam ſolam in Chriſto eſſe operationem, & uoluntatẽ: & in eius uirtute mortuum per chartã ſuſcitare præſumpſit, quod & ſi non ualuit, à ſua tamen perfidia non reſiliuit. Sic & quidam epiſcopi Arriani cum non haberent, quod Athanaſio rectè obijcerent, de uiolenta mulieris cuiuſdam corruptione, & de artis magicæ crimine eum falsò calumniati ſunt: ut habet hiſto. eccle. lib. 10. cap. 17. Quodq; ipſe frumenta ab Alexãdria in Conſtantinopolim uehi prohibuiſſet. Quãobrem Imperator Athanaſium ipſum in Treuerim Galliæ relegauit, ut recitat hiſt. tripar. lib. 3. ca. 8. Dicit quoq; Cypria. lib. 1. epi. 3. Hæretici ſemper mendacijs fallunt. Probat hoc idem lib. 4. epiſt. 4. de Cornelio papa falsò accuſato et infamato. Adſtipulatur ẽt ꝙ epiſc. Arriani notam adulterij compoſitè iniecerunt Euſtachio epiſcopo Antiocheno, putantes ſuum iuramentum non eſſe falſum, cũ infantuli pater Euſtachius diceretur, non præfatus epiſcopus, ſed faber lignarius: ut habet hiſto. trip. lib. 2. cap. 24.

Tandẽ ex pharetra perfidi cordis, iacula conuitiorum ac iniuriarum emittunt: quẽadmodum Euſebius in hiſt. eccle. lib. 7. ca. 16. recitat de Paulo Samoſateno Antiocheno epiſcopo, qui in concionibus ſeipſum conſueuerat inuerecundè collaudare, & alijs tractatoribus inſultare. Qui uocatus in concilio Antiocheno hæreſim ſuam nunc occulta-

re, nunc diſsimulare conabatur: ſed frequenti tractatu, & aſ-
ſiduis diſputationibus denudabatur per conuenientes epi-
ſcopos. Tradit hæc luculenter Hierony. in Apologia con-
tra Origenem, epiſt. 32. Si inquit, hæretici urgeri cœperint,
aut ſubſcribendum eis fuerit, aut exeundum de eccleſia, ua-
ras ſtrophas uideas. Sic uerba temperant, ſic ordinem uer-
tunt, & ambigua quæq; concinunt, ut noſtrã & aduerſa-
riorum confeſsionem teneant: ut aliter hæreticus, aliter ca-
tholicus audiat, quaſi non eodẽ ſpiritu & Apollo Delphi-
cus, atq; Loxias oracula fuderit Crœſo, & Pyrrho diuerſis
temporibus: ſed pari illudentes ſtropha. Exempli cauſa pau-
ca ſubijciam, Credimus inquiunt, reſurrectionem futuram
corporum, hoc ſi bene dicatur, pura confeſsio eſt, Sed quia
corpora ſunt cœleſtia, & terreſtria, ponunt corpus nõ car-
nem, ut orthodoxus corpus audiens, carnem putet, hæreti-
cus ſpiritum recognoſcat. Hæc eſt eorum prima decipula.
Quæ ſi deprehenſa fuerit, inſtruunt alios dolos, & inno-
centiam ſimulant, & malitioſos nos uocant: & quaſi ſim-
pliciter credentes aiunt, Credimus reſurrectionem carnis.
Quid quæris amplius? Et in peruerſum ſtudijs cõmutatis,
nos ſycophantæ: illi ſimplices appellantur. Quòd ſi obdu-
raueris frontem, & urgere cœperis, carnem digitis tenens,
an ipſam reſurrecturam dicant, quæ tãgitur, quæ cernitur,
quæ incedit & loquitur? Primò rident, deinde annuunt. Di-
centibus quoq; nobis, utrum capillos & dentes, pectus &
uentrem, manus & pedes, cæteroſq; artus ex integro reſur-
rectio exhibeat? Tunc uerò riſu ſe tenere non poſſunt, ca-
chinnoq; ſoluentes ora, tonſores nobis neceſſarios, & pla-
centas, & medicos, & ſutores ingerunt, ultroq; interro-
gant, utrum credamus & genitalia utriuſque ſexus reſur-

gere, noſtras genas hirtas, fœminarum leues fore, & habitudinem corporis pro maris, ac fœminæ diſtinctione diuerſam, Quòd ſi dederimus, ſtatim expetunt uuluam & coitum, & cætera quæ in uentre ſunt, & ſub uentre ſingula membra negant: & corpus, quod conſtat ex membris, dicunt non reſurgere. Hæc Hierony. His ſermonibus, inuolutis ſtrophis, concinnationibusq; mendoſis, hæreſiarchæ eccleſiam Chriſti lacerant atque corrumpunt, quẽadmodum docet epiſt. concilij Sardicen. quæ recitatur in hiſt. tripar. lib. 4. cap. 24. Et ad oculum reperiet, quicunq; legerit primum librum Irenæi aduerſus hæreſes Valentini: Baſiliũ magnum in primo lib. cõtra Eunomium: Hieronymum in apologia contra Origenem: Auguſtinum, & alios contra hæreticos ſcribentes,

Articulus. V.

RHET. Quos tu hæreticos uocas, nos catholicos dicimus: quia dicta ſua ſcripturarum teſtimoniis ualidè muniunt.

THEO. *Quomodo hi ſcripturas adducant, uel ex* Tertulliano *in lib. de præſcrip. hæreticorum diſce,* Hæreſis (inquit) non *recipit quaſdam ſcripturas, & ſiquas recipit, adiectionibus & detractionibus ad diſpoſitionem ſui inſtituti interuertit. Et ſi recipit, non recipit integras. Et ſi integras præſtat, nihilominus ad diuerſas expoſitiones, commentata conuertit.* Habet hoc *& hiſt. eccle. lib. 5. cap. 28.* Dicit quoque Aug. de Trinit. lib. 1. cap. 3. Omnes *hæretici ex ſcripturis ſanctis falſas, atque fallaces* opiniones *ſuas conantur defendere.* Idem lib. 3. de baptiſmo contra Donatiſtas, cap. 19. allegans illud Ezechielis. *Sumens de ueſtimentis meis, feciſti tibi excelſa. &c.* Hæretici (inquit) *ad imagines phantaſmatum ſuorum, cum quibus uolutari carnalis anima delecta-* Ezec. 16

tur, conuertunt omnia ſacramenta & uerba ſanctorum li- brorum. Dicit autem Tertul. *in lib. de præſcri. hæret.* Ad*uerſarij ſcripturas attendunt, et hac ſua audacia ſtatim quoſ dam mouent.* In *ipſo uerò congreſſu firmos quidem fa- infirmos capiunt, medios in ſcrupulo dimittunt.* Idem lib. *Hæretici apud eos multùm ualent, qui in fide non ualent. In pugna pugillum & gladiatorum plerunque, non quia fortis eſt qui uincit, aut quia non poteſt uinci: ſed quoniam ille qui uictus eſt, nullis uiribus fuit.* Neque prudentes, neque fi- *les, neque uſitatos æſtimandos, quos hæreſes potuerint mutare.* Ait quoque Augu. *de agone Criſtia. cap. 28.* Hære*tici decipiunt eos qui negligentes ſunt in catholica fide, ipſam fidem ſuam. quæ in ſcripturis manifeſta eſt, nolunt ſcere.* Et *quod eſt grauius & multum dolendum, cum in ca- tholica fide negligenter uerſentur, hæreticis diligenter au- res accommodant.* Articulus. 6.

RHET. Quos tu hæreticos cẽſes, nos humiles ac mo- deſtos cernimus, quãobrẽ orthodoxos putam'.

THEO. *Non eſt qui malitiam ſuam uelare non curet.* Hoc quo*que cõmune omnibus eſt fermè hæreticis, propriam aucu- pari gloriam, magnáque ambire.* Theobutes *enim, quia epi- ſcopatus repulſam patiebatur, eccleſiam ipſe cœpit uio- perturbare, & omnia corrumpere.* Valentinus & *ipſe epi- ſcopatum ambiens, atque fruſtratus nouam hæreſim contra Chriſti humanitatem confinxit.* Nouatus *pontificatus cu- ditate ductus, cum in eccleſia epiſcopus eſſe nequiret, ſe ab alijs epiſcopum creari fecit extra eccleſiam, ut epiſcop hæreſim ſuam introduceret.* Apollinaris *etiam uidẽs ſe c- tentioſum in diſputationibus triumphare, nouam hære- adinuenit.* Arrius *aũt gloriæ laudisq́;, et nouitatis impro-*

cupidus,

cupidus, praua de ſide Chriſti proferre conatus eſt. Aetius quoq; preſbyter ambiens epiſcopatum, nec ualens aſſequi, dixit preſbyterũ ab epiſcopo ſolo noĩe differre. Ioan. Vui=cleff ambiuit epiſcopatum Vigorienſem, quo fruſtratus ec cleſiam cœpit perſequi. Tandẽ Lutherus, quia indulgentia=rum præco & commiſſarius eſſe nequiuit, eas nullas eſſe contendit.

Articulus 7.

Cũ oporteat hæreſes eſſe, ut ꝓbenť electi, qua re ꝑſecutionem patiũtur, qui ea labe infecti ſunt? RHET.

Oportet hæreſes eſſe, nõ tñ ideo bona eſt hæreſis: quia & malum oportet eſſe, ipſa ueritate atteſtante, quæ ait, Ne ceſſe eſt.n. ut ueniant ſcandala, non ꝑꝑ ſcandali bonitatem, ſed ꝑꝑ hominum malitiam: quocirca ſubiungitur. Verũta=men uæ homini illi per quẽ ſcãdalum uenit. Hæreſes quoq; eſſe oportet, ꝑꝑ hominum pertinaciam, ſuo ſenſui fidentiũ. Malã eſſe hæreſim docet Felix papa in ſuo decreto, ſic in=quiens. Hæreſis nõ portionem aliquã lædere, ſed ipſa chri=ſtianæ religionis conatur fundamẽta cõuellere. Quamobrẽ ait Inno. in cõcilio Carthagi. Hæreſibus pullulãtibus, cele=riter eſt obuiandũ. Serpit hæreſis ut cancer. THEO. Math. 18

Arti. 8.

Sit obuiandum hæreticis, ſed doctrina & eru=ditione, aut præſciſione ab eccleſia, non autem fer ro aut igne exterminandi ſunt. RHET. Tit. 3.

Eccleſia quæ nulli claudit gremium redeunti, facit qđ in ſe eſt, ut hæreticus erudiatur & cõuertatur, & redeuntem benignè recipit. Quòd ſi extrà diſciplinam ꝑtinax eſt, ana-thematе eum ferit, ſcđm illud Apoſtoli. Hæreticum hoĩem poſt unam & ſecũdam correptionẽ deuita, ſciens quia ſub=uerſus eſt hmõi. Vnde & Chryſ. hom. 42. in expoſitione altera ſuper Matt. Malitia frequenter quidẽ uincitur, nun= THEO. C. de ſum. trin. l. nos. Tit. 3. Rom. 13

Deut.18 quam aũt placatur. Audi ergo homo fidelis qui cõtra hære-
Leui.20 ticum libenter contendis: ſi phariſæi uicti, placati nõ ſunt,
& tu certando cõtra hæreticum potes eum placare cõui-
ceris? Nunquid fortior Chriſto es, ut quos ille nõ plac,
tu placabis? Quamobrẽ dicit Tertul. de præſcri. hære.
1.Petr.2 cõgrediendum eſſe cum hæreticis de ſcripturis. Hunc ue
Aom.13 pertinacẽ hæreticum cùm uidet princeps (cui dñs dedit g
dium ad uindictam malefactorum, laudẽ uerò bonorũ
Deut.18 & dñs ait. Maleficos nõ patieris uiuere) tanquã mem
putridum, pernicioſum cõmunitati, ruinam eſſe popu
cautorum & innocentium ſubuerſionẽ, agit extermin
ne noceat. Augu. quoq; ad Vincentinm de ui corrig
hæreticis epiſt. 48. docet hæreticos ẽt ui corrigẽdos q
admodum inuiti ligantur phrenetici, prius tñ inſtruendi
niunt. Si.n. tenerentur, inquit, & non docerentur, impro-
ba quaſi dñatio uideretur. Rurſus ſi docerentur, & nõ te
rerentur, uetuſtate cõſuetudinis obdurarentur, & ad cape
ſcendam uiam ſalutis, pigrius mouerẽtur. Nõ.n.oĩs qui nõ
percutit, amicus eſt. Nec oĩs qui uerberat, inimicus. Idem
li.2. cõtra epi. Gaudentij ca.26. docet hæreticos per prin-
cipes coercendos. In puniendis aũt hæreticis ſemp eccl
utitur, in primis miſericordia, deinde iuſtitia: Nam aute
lapſum ad ſynceritatẽ fidei reuertenti, nulli gremium clau
dit: ſed pio ſinu recipit. Relapſis & illam impedit miſeri-
cordiam, q. ad pñiam admittit. Iuſtitiæ aũt eſt q. relapſos
in manu dimittit iudicis ſecularis, ne amplius noceãt, cuius
eſt eos punire ſcdm delicti quantitatem. 23.q.4.c. ſicut ex
cellentiam. C. de apoſta. l. hi qui ſanct ãfidem. quamobre
dicitur de hæreticis, ca. excõicamus. Damnati per eccleſi
ſeculari iudicio relinquantur, aĩaduerſione debita punie

clericis prius à ſuis ordinibus degradatis. Arti. 9.

Quare puniuntur, cùm eccleſię ꝓſint hæretici. RHET.

Si proſint, præter eorũ intentionẽ eſt, cùm q̃rant nocere, & corrũpere. Vnde Aug. de uera reli. cap. 8. Hæretici plurimi proſunt, non uerum docẽdo q̄d neſciunt: ſed ad uerum q̃rendum carnales, & ad uerum aperiendum ſpirituales catholicos excitando. Idem lib. 7. confeſ. cap. 19. Improbatio hæreticorum facit eminere quid eccleſia ſentiat, quid habeat ſana doctrina. THEO.

Articulus 10.

Quomodo recipit eccleſia redeuntes? RHET.

Primò cõfiteri debent ſuum errorẽ coràm iudice cõpetenti, epiſcopo, uel inquiſitore: quẽadmodum fecit Berengarius in concilio Ro. Secundò, debent abiurare hæreſim, & cõfiteri ueram fidẽ, & ſubſcribere, ut ubi conſtiterit de errore, aut aliorum ſeductione fiat reuocatio pro aliorum ædificatione, aut cõuerſione: quẽadmodum habetur de conſe. di. 2. c. ego Berengarius. Tertiò, debent ſatiſfactionẽ cõgruam exhibere. ca. ad abolendam, de hære. Scribit quoq; Leo papa ad Septimum epiſcopum, epiſt. 56. Indicimus ut ab hæreſi reſipiſcentes, cõgregata ſynodo dãnent apertis ꝓfeſſionibus ſui ſuperbi erroris actores. Et quicquid in doctrina eorum uniuerſalis eccleſia exhorruit, deteſtentur. Oĩaq; decreta ſynodalia quæ ad exciſionem hæreſeos apoſtolicæ ſedis cõfirmauit authoritas, amplecti ſe, et in oĩbus approbare plenis & apertis, ac propria manu ſubſcriptis proteſtationibus eloquantur. Nihil in uerbis eorũ obſcurũ, nihil inueniatur ambiguum. Aug. aũt cum epiſcopis de concilijs duobus prouinciæ Carthagi. atq; Numidiæ ad Inno. papam ſic ſcripſit de Pelagio negante ſuam hæreſim, ut habet epiſt. 95. Anathematizet ergo Pelagius ſcripta ſua, ubi THEO.

contra gratiam, & ſi non per cõtumaciam, tũ per ignoran
tiam diſputat per poßibilitatem defendendæ naturæ, ad uin
cenda peccata, et ad implenda mandata, at ſi ſua eſſe nega
aut ſcriptis ſuis dicit ĩmiſſa, quæ ſua negat, anathematiz
ea, & damnet paterna exhortatione et authoritate ſa
moniæ tuæ. Eiſdem ſic rñdet Inno. papa ut habes epiſt.
De naturæ poßibilitate, de libero arbitrio, & de omni D
gratia, & quotidiana gratia, cui non ſit rectè ſentiẽti
rimum diſputare. Anathematizet ergo iſta quæ ſenſit, ut
li qui eius ſermonibus fuerant, præceptisq́; collapſi, q
tandem habeat fides uera, cognoſcant. Facilius. n. reu
poterunt, cũ iſta à ſuo ſenſerint authore dãnari. Art.

RHET. Quid agendum cum ſuſpectis de hæreſi?

THEO. *Suſpectus de hæreſi per uulgatam infamiã, aut uehemen*
tem ſuſpitionẽ ex teſtiũ dictis obortam, ad arbitriũ epiſco
pi ſe purgabit iuxta cõſiderationẽ ſuſpitionis, qualitatemq́;
perſonæ, propriamq́; innocentiã. Quam purgationẽ ſi præ
ſtare noluerit: ut cõuictus de hæreſi puniatur. de hæret. ca.
ad abolẽdam. Purgatio aũt hæc fiat inter manus. 14. ſui or
dinis ubi noſcitur infamatus, ſintq́; hi fide catholici, & ui
ta probati, qui cõuerſationem & uitam ipſius non tam mo
derno tpe nouerunt, quàm tranſacto. Purgatione uero
cepta in prædicta, & in aliis uillis circumpoſitis profi
tur, & prædicet fidem catholicam, ac confundat, & dete
ſtetur hæreticam prauitatem: & ſic deinceps uiuat, ut inf
mia conuertatur in bonam famam. Si in purgatione defe
rit, eccleſiaſticæ diſciplinæ mucrone feriatur. ad agend
pœnitentiam in monaſterio: ut habetur de purg. cano. c.
ter. Modum quoq; reuocandi hæreſim et abiurandi, hab
de conſecra. diſt. 2. cap. ego Berengarius. Art. 12.

Non ſit moleſtum (quæſo) recenſere ubi preci RHET.
pui hæreſiarchæ damnati ſunt.

Arrium dãnauit ſynodus Nicæna.318.*epiſcoporum ſub* THEO.
Cõſtantino Auguſto, Et eũdem Syulueſter papa tpe eiuſdem
ſynodi in cõcilio Ro. *Fotinũ quoq;, Sabellium & Caliſtũ.*
Euſtachium damnauit concilium Gangrenſe. *Paulum uerò*
Samoſatenum cõcilium Antioc. Nectarium *cõcilium* Con
ſtantinopolitanũ. 150. *epiſc.* Neſtorium *ſynodus* Epheſina
20. *epiſc.* Euthycẽ & Dioſcorum, & *denuò* Neſtorium *ſy-*
nodus Calcedo. *Pelagum* & Cœleſtium. Innocẽ. *papa in*
cõcilio Mileuitano, *Et iterũ cõcilium* Carthagnen. 218. *pa*
trum. Priſcil. cõcilium Toleta. 1, 277. *epiſcoporum tpe* Ho
norij imperatoris. Eunomiũ, Fotinum, Hebionẽ, Macedo-
nẽ *Damaſus papa in cõcilio* Rom. Idem Fotinus *damnatus*
fuit ẽt in ſynodo Sirmiẽſi. Iouinianũ, Felicẽ, Plotinum, Mar
tianũ, Ianuarium *Syriacus papa damnauit: & ſecunda ſy-*
nodus Nicæna *eundẽ* Felicẽ, Nouitianum, & Montenſem.
Euuomianum uerò ſecunda ſynodus Conſtantinopolitana.
Almericum Innoc. 3. *in cõcilio* Ro. *Seuerum,* Petrũ, Zoarã
qnta ſynodus Cõſtantinopolitana. Excõicantur Vualden.
ſiue pauperes de Lugduno in cœna dñi. Bergardi, Beguinæ
anathematizãtur per cõcilium Viẽnen. *in cle. ad noſtram,*
de hæreti. Ioan. *de Vueſalia damnauit epiſco.* Maguntinus.
Raymundum *Cathalanũ epiſ.* Tetraconẽ. Manichæi *ana-*
themate cæſi ſunt in cõcilio Bracharen. Ioan. Vuicleff. Ioã
nes Huß, & Hiero. *de Praga in cõcilio* Cõſtantien. Excõ-
municantur quoq; in cœna domini oẽs hæretici Gazari, *Pa*
tareni, Pauperes de Lugduno, & *alij quocunq; noĩe cen-*
ſeantur. Recenſuit *uerò* Antoninus *in ſum.* 4. *parte, titu.* 11.
cap. 7, 80. *hæreſiarchas damnatos.*